

PRESUDA SUDA

25. veljače 1988.(*)

„Povrat nepropisno plaćenih iznosa – Dokaz da nameti na cijenu robe nisu preneseni na druge osobe”

U spojenim predmetima C-331/85, C-376/85 i C-378/85,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Cour de cassation de la République française (Kasacijski sud Francuske Republike), u postupcima koji se vode pred tim sudom između

Les Fils de Jules Bianco SA, društvo sa sjedištem u Ugineu (Francuska), i

J. Girard Fils SA, društvo sa sjedištem u Lyonu (Francuska), s jedne strane,

i

Directeur général des douanes et droits indirect (glavni direktor za carine i neizravna davanja), sa stalnom adresom u Parizu (Francuska), s druge strane,

o utvrđivanju načela prava Zajednice prema kojima se treba ravnati pri povratu nacionalnih nameta čijom je naplatom to pravo prekršeno,

SUD,

u sastavu: G. Bosco, predsjednik vijeća, u svojstvu predsjednika, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, C. Kakouris, R. Joliet, T. F. O’Higgins i F. Schockweiler, suci,

nezavisni odvjetnik: Sir Gordon Slynn,

tajnik: D. Louterman, administratorica,

uzimajući u obzir pisana očitovanja koja su podnijeli:

- za društva Les Fils de Jules Bianco SA i J. Girard Fils SA, tužitelje u glavnom postupku, J. Imbach, odvjetnik pri odvjetničkoj komori u Strasbourgu, u pismenom postupku, i C. Imbach, odvjetnik pri odvjetničkoj komori u Strasbourgu, u usmenom postupku,
- za talijansku vladu, Luigi Ferrari Bravo, voditelj odjela za diplomatske sporove, u svojstvu agenta, uz asistenciju S. Laporte, *avvocato dello Stato*, u pismenom postupku, i F. Favare, *avvocato dello Stato*, u usmenom postupku,

- za vladu Ujedinjene Kraljevine, R. N. Ricks, član Treasury Solicitor's Departmenta, u svojstvu agenta, u pismenom postupku, i F. Jacobs, u svojstvu agenta, u usmenom postupku,
- za francusku vladu, G. Guillaume i S.-C. de Margerie, u svojstvu agenata, u usmenom postupku,
- za Komisiju Europskih zajednica, G. Marengo, pravni savjetnik, u svojstvu agenta, u pismenom i usmenom postupku,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu i nakon usmenog postupka održanog 25. lipnja 1987.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 29. rujna 1987.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Trima presudama od 9. listopada 1985., koje je Sud zaprimio 8., 27. i 28. studenoga 1985., Cour de cassation de la République française (Kasacijski sud Francuske Republike) uputio je Sudu na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u zahtjev za prethodnu odluku o tumačenju različitih odredaba Ugovora o EEZ-u, u svrhu donošenja odluke o tome je li odredba nacionalnog prava koja se tiče povrata nepropisno plaćenih iznosa usklađena s Ugovorom.
- 2 Zahtjev je upućen u sklopu spora između društava Les Fils de Jules Bianco SA i J. Girard Fils SA (u daljnjem tekstu: Bianco i Girard), s jedne strane, i directeuira général des douanes et droits indirects (glavni direktor za carine i neizravna davanja), s druge strane, a tiče se povrata parafiskalnih nameta donesenih na temelju dviju uredaba Francuske Republike (Uredba br. 78-93 od 30. kolovoza 1978., Službeni list Francuske Republike *JORF* od 1. rujna 1978., str. 3167., i Uredba br. 78-1043 od 2. studenoga 1978., Službeni list Francuske Republike *JORF* od 3. studenoga 1978., str. 3735.) o potrošnji visokooktanskog goriva, benzina i domaćeg loživog ulja.
- 3 Društva Bianco i Girard, čije komercijalne djelatnosti obuhvaćaju kupnju, uvoz i distribuciju naftnih derivata, platila su francuskim tijelima različite iznose nameta o kojima je riječ. Smatrajući da su naplaćeni nameti nezakoniti, posebno na temelju prava Zajednice, ona su podnijela tri odvojene tužbe u svrhu povrata tih nameta.
- 4 Tribunal d'instance de Villeurbanne (Okružni sud u Villeurbanneu) i Tribunal d'instance d'Annecy (Okružni sudu Annecyju) (u odnosu na društvo Bianco) te Tribunal d'instance d'Annecy (Okružni sud u Annecyju) (u odnosu na društvo Girard) proglasili su tri tužbe društava Bianco i Girard u svrhu povrata naplaćenih iznosa nedopuštenim zbog toga što ta društva nisu predočila dokaz o tome da nameti o kojima je riječ nisu preneseni na kupce njihovih proizvoda, kao što se zahtijeva člankom 13. stavkom V. Loi des finances

pour 1981 (Zakon o financijama za 1981.) od 31. prosinca 1980. (Službeni list Francuske Republike *JORF* od 31. prosinca 1978., str. 3099.). Žalbe protiv tih triju prvostupanjskih presuda, koje su tužitelji podnijeli sudovima Cour d'appel Lyon (žalbeni sud u Lyonu) i Cour d'appel Chambéry (žalbeni sud u Chambéryju), također su odbijene.

- 5 Člankom 13. stavkom V. gore navedenog zakona propisuje se sljedeće:

„Ako je osoba nepropisno platila neizravna davanja koja uređuje Code général des impôts (Opći porezni zakonik) ili nacionalna davanja i namete koji se naplaćuju u skladu s postupcima koje propisuje Code des douanes (Carinski zakonik), ona može dobiti povrat, osim u slučaju materijalne pogreške, samo ako je u stanju dokazati da ta davanja nisu prenesena na kupca.

Ova se odredba primjenjuje na zahtjeve podnesene u skladu s člankom 1931. Općeg poreznog zakonika i člankom 352. Carinskog zakonika, uključujući zahtjeve podnesene prije datuma stupanja na snagu ovog zakona.”

- 6 Nakon što su oba društva podnijela žalbe u sva tri predmeta, Cour de cassation (Kasacijski sud) prekinuo je postupak i uputio Sudu sljedeće prethodno pitanje, koje je bilo isto u sve tri presude:

„Mora li se Ugovor o osnivanju Europske ekonomske zajednice tumačiti na način da Francuska Republika ne može uvjetovati povrat nameta naplaćenih protivno pravu Zajednice predočenjem dokaza o tome da ti nameti nisu preneseni na kupce proizvoda na koje su naplaćeni te u cijelosti prebaciti teret izvođenja tih negativnih dokaza na fizičke ili pravne osobe koje potražuju povrat? Ovisi li odgovor o tome ima li Zakon od 30. prosinca 1980. retroaktivni učinak, o prirodi nameta o kojem je riječ ili o tome je li tržište, u potpunosti ili djelomično, slobodno, regulirano ili monopolističko?”

- 7 Za potpuniji prikaz činjenica u predmetu, pravnog okvira glavnog postupka, tijeka postupka i očitovanja podnesenih Sudu upućuje se na izvještaj za raspravu. Ti dijelovi spisa u nastavku se spominju ili razmatraju samo u mjeri u kojoj je to potrebno za obrazloženje odluke Suda.

Prvi dio pitanja

- 8 Nacionalni sud pita mora li se Ugovor o osnivanju Europske ekonomske zajednice tumačiti na način da Francuska Republika nije imala pravo uvjetovati povrat nacionalnih nameta naplaćenih protivno pravu Zajednice predočenjem dokaza o tome da ti nameti nisu preneseni na kupce proizvoda na koje su naplaćeni te u cijelosti prebaciti teret izvođenja tih negativnih dokaza na fizičke ili pravne osobe koje potražuju povrat.
- 9 Društva Bianco i Girard tvrde da je time što je dopuštenost tužbe u svrhu povrata uvjetovana dokazivanjem negativne činjenice, odnosno činjenice da namet nije prenesen na kupca, člankom 13. stavkom V. gore navedenog zakona propisan uvjet koji društva poput njihovih praktički ne mogu ispuniti.
- 10 Francuska vlada smatra da se člankom 13. stavkom V. gore navedenog zakona zapravo traži dokaz pozitivne činjenice, odnosno činjenice da je namet uistinu snosio prodavatelj

naftnih derivata, tako da ta odredba Zajednice ne čini ostvarivanje prava dodijeljenih tom odredbom ni praktično nemogućim ni pretjerano teškim.

- 11 Argumentacija francuske vlade ne može se prihvatiti. Spornom odredbom francuskog zakonodavstva zapravo se od trgovaca traži da dokažu negativnu činjenicu, jer dok je tijelima dovoljno samo iznijeti tvrdnju da su trgovci prenijeli davanja, trgovci moraju dokazati da nepropisno plaćene parafiskalne namete nisu prenijeli na druge osobe. Činjenica da se ta odredba mogla izraziti pozitivnom formulacijom nevažna je za osobu na kojoj je teret dokazivanja.
- 12 U vezi s tim valja podsjetiti, kao što je Sud zaključio u presudi od 9. studenoga 1983. (San Giorgio, C-199/82, Zb., str. 3595.), da je s pravom Zajednice neusklađen svaki zahtjev za predočenje dokaza kojim se postizanje povrata nameta naplaćenih protivno pravu Zajednice čini praktično nemogućim ili pretjerano teškim, a to osobito vrijedi u slučajevima pretpostavki ili pravila o dokazivanju čija je svrha staviti na poreznog obveznika teret dokazivanja činjenice da nepropisno plaćeni nameti nisu preneseni na druge osobe.
- 13 Stoga na prvi dio pitanja valja odgovoriti da država članica nema pravo donijeti odredbe kojima povrat nameta naplaćenih protivno pravu Zajednice uvjetuje predočenjem dokaza o tome da ti nameti nisu preneseni na kupce proizvoda na koje su naplaćeni te u cijelosti prebaciti teret izvođenja tih negativnih dokaza na fizičke ili pravne osobe koje potražuju povrat.

Drugi dio pitanja

- 14 Nacionalni sud pita ovisi li odgovor na to pitanje o tome ima li Zakon od 13. prosinca 1980. retroaktivni učinak, o prirodi nameta o kojem je riječ ili o tome je li tržište, u potpunosti ili djelomično, slobodno, regulirano ili monopolističko.
- 15 Prvo valja naglasiti da davanje retroaktivnog učinka odredbi koja nije usklađena s pravom Zajednice, o kakvoj je riječ u glavnom postupku, pogoršava tu neusklađenost, posebno zbog toga što to pravilo postaje primjenjivo na prošle situacije za koje trgovci nisu mogli predvidjeti da će se od njih tražiti dokaz.
- 16 Što se tiče pitanja utječe li priroda nameta na odgovor na pitanje nacionalnog suda, francuska vlada smatra da je u slučaju neizravnih poreza pretpostavka da su preneseni još opravdanija zbog toga što njih po definiciji konačno snose potrošači, jer ih svako poduzeće koje razborito posluje obično prebacuje na cijenu proizvoda koji prodaje.
- 17 U vezi s tim valja naglasiti da se, iako su neizravni porezi u nacionalnom pravu namijenjeni prebacivanju na krajnjeg potrošača te se u trgovini obično prebacuju u cijelosti ili djelomično, ipak ne može općenito pretpostaviti da je namet u svakom pojedinačnom slučaju stvarno prenesen. Stvarno prenošenje takvih poreza, u cijelosti ili djelomično, ovisi o različitim čimbenicima pri svakoj trgovinskoj transakciji, po kojima se ona razlikuje od drugih transakcija u drugim okolnostima. Slijedom toga, pitanje je li neizravan porez prenesen ili nije u svakom pojedinačnom slučaju činjenica je koju treba utvrditi nacionalni sud koji može slobodno ocjenjivati dokaze. Međutim, u slučaju neizravnih poreza ne može se pretpostaviti da su vjerojatno preneseni i da porezni obveznik mora dokazati suprotno. To ni u kojem slučaju ne prejudicira rješenje konkretne

poteškoće koja se s aspekta tereta dokazivanja javlja kada sâmo mjerodavno zakonodavstvo obvezuje poreznog obveznika na prenošenje nameta.

- 18 Što se tiče pitanja utječe li priroda tržišta – je li ono u cijelosti ili djelomično slobodno, regulirano ili monopolističko – na odgovor na pitanje koje je uputio nacionalni sud, vlada Ujedinjene Kraljevine smatra da se neusklađenost utvrđena u gore navedenom predmetu San Giorgio primjenjuje samo u uvjetima tržišne ekonomije utemeljene na slobodnom tržišnom natjecanju, dok u uvjetima reguliranih cijena trgovci u praksi ne mogu birati hoće li prenijeti namet na kupce te zbog toga mogu lako predočiti dokaz koji se zahtijeva navedenom spornom odredbom.
- 19 U odgovoru na tu tvrdnju valja prvo napomenuti da je u gore navedenom predmetu C-199/82, San Giorgio, Sud presuđivao o pitanjima koja bi se mogla javiti u slobodnoj tržišnoj ekonomiji, ali da ipak nije isključio primjenu utvrđenog načela na druge vrste tržišta.
- 20 Također valja primijetiti da je više ili manje vjerojatno, ovisno o prirodi tržišta, da je namet prenesen. Međutim, brojni čimbenici koji određuju trgovinsku strategiju razlikuju se od slučaja do slučaja te je stoga praktički nemoguće utvrditi na koji način svaki od njih utječe na prijenos nameta.
- 21 Stoga valja zaključiti da odgovor ne ovisi o tome ima li nacionalna odredba retroaktivni učinak, o prirodi nameta o kojem je riječ ili o tome je li tržište, u potpunosti ili djelomično, slobodno, regulirano ili monopolističko.

Troškovi

- 22 Troškovi podnošenja očitovanja Sudu koje su imale francuska vlada, vlada Ujedinjene Kraljevine, vlada Talijanske Republike i Komisija Europskih zajednica ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

odlučujući o pitanju koje mu je Cour de cassation (Kasacijski sud) uputio trima odlukama od 9. listopada 1985., odlučuje:

- 1. Ugovor o osnivanju Europske ekonomske zajednice treba tumačiti na način da država članica nema pravo donijeti odredbe kojima povrat nameta naplaćenih protivno pravu Zajednice uvjetuje predočenjem dokaza o tome da ti nameti nisu preneseni na kupce proizvoda na koje su naplaćeni te u cijelosti prebaciti teret izvođenja tih negativnih dokaza na fizičke ili pravne osobe koje potražuju povrat.**

2. **Odgovor ne ovisi o tome ima li nacionalna odredba retroaktivni učinak, o prirodi nameta o kojem je riječ ili o tome je li tržište, u potpunosti ili djelomično, slobodno, regulirano ili monopolističko.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgju 25. veljače 1988.

[Potpisi]

---

* Jezik postupka: francuski

RADNI PRIJEVOD